

Vlaanderen
is erfgoed

Beschermingsdossier

De verdwenen middeleeuwse Zwinhaven
Monnikerede in Damme (Oostkerke)

Archeologische site

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Beschermingsdossier:

De verdwenen middeleeuwse Zwinhaven Monnikerede, gemeente Damme (Oostkerke), Bekorfstraat zonder nummer, Monnikeredestraat zonder nummer, Krinkeldijk zonder nummer, Bloedputstraat zonder nummer, Damse Vaart-Oost zonder nummer, Damse Vaart-Noord zonder nummer – archeologische site

INHOUDELIJK DOSSIER

Copyright foto titelpagina: Wim De Clercq, Vakgroep Archeologie, Universiteit Gent

Dossiernummer: 4.001/31006/105.1

Peter Van den Hove en Jan Bastiaens

28/09/2021

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	4
1.2.	Historisch overzicht	4
1.3.	Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken.....	4
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	5
2.	Evaluerend gedeelte	5
2.1.	Evaluatie van de erfgoedwaarden	5
2.2.	Motivering van het type bescherming.....	6
2.2.1.	Motivering bescherming als archeologische site.....	6
2.3.	Motivering van de afbakening van de bescherming	6
2.4.	Juridische toestand	7
2.4.1.	Onroerend Erfgoed:	7
2.4.2.	Omgeving:	7
2.4.3.	Natuur en Bos:	7
2.4.4.	Landbouw en Visserij:	8
2.4.5.	Water:	8
3.	Beheersvisie	8
3.1.	Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed	8
3.1.1.	Beheersdoelstellingen beschermde archeologische site.....	9
3.2.	Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed.....	9
3.3.	Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed	10
4.	Bronnen	10
5.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	11
5.1.	Omgevingsplan	11
5.2.	Foto's, kaarten en figuren.....	11
5.3.	Passende beoordeling	11

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1. Situering

Monnikerede is gelegen in de oostelijke Vlaamse kustvlakte ten noorden van Damme langsheen de voormalige bedding van het jonge Zwin, de zeearm die Brugge tijdens de late middeleeuwen toegang gaf tot de Noordzee. De verdwenen Zwinstad situeert zich op een uitloper van het voornaamste kreekruggensysteem in dit deel van de kustvlakte, achter de westelijke Zwindijk, tegenwoordig gekend als Krinkeldijk. Dankzij deze dijk kende de oostelijke Zwinoever sinds het ontstaan van de zeearm omstreeks 1134 geen overstromingsschade en zijn de relictten van het middeleeuwse landschap nog intact.

1.2. Historisch overzicht

Het ontstaan van Monnikerede past binnen de economische bloeiperiode van het Zwingebied tijdens de 13de eeuw. Vanaf 1226 vermelden historische bronnen contacten tussen handelaren uit Monnikerede en Engeland. De nederzetting ontving stadsrecht en ontwikkelde zich als voorhaven van Brugge. In het havennetwerk langs het Zwin had elke haven een specifieke functie. Monnikerede was onder andere de stapelplaats voor stokvis. Vanaf de late 14de eeuw bracht economische neergang ten gevolge van politieke instabiliteit en verzanding van het Zwin, een sterke daling van de bevolking teweeg. Vanaf de Tachtigjarige Oorlog was de havenfunctie van Monnikerede definitief beëindigd. Na een inkrimping verdween de nederzetting definitief uit het landschap ten gevolge van de aanleg van de Damse Vaart.

Sinds de aanleg van de Damse Vaart was Monnikerede al onder aandacht van geschiedkundigen gekomen. In de jaren '80 van de twintigste eeuw werd de nederzetting voor het eerst archeologisch onderzocht tijdens de thesis en het doctoraat van Bieke Hillewaert. De hoge archeologische waarde die hierbij werd aangetoond vormde de aanleiding van het doctoraatsonderzoek van Jan Trachet dat in 2016 werd afgerond. Door middel van multidisciplinair onderzoek op basis van met name archeologische veldkartering, geofysisch onderzoek en historisch bronnenmateriaal wist hij een nauwkeurige historisch-geografische analyse van Monnikerede uit te voeren. Naar aanleiding van de resultaten van Trachets onderzoek werd door de Vlaamse Overheid aan de Universiteit Gent opdracht gegeven voor een archeologische evaluatie, waardering en afbakening van de verdwenen Zwinhavens Monnikerede en Hoeke. Dit project werd uitgevoerd tussen 1 juni 2018 en 31 oktober 2019.

1.3. Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken

Hoewel het belang van Monnikerede al bewezen was op basis van historisch bronnenmateriaal, is nu ook de archeologische omvang van de Zwinstad gekend. Deze kennis is met name te danken aan de synthese gemaakt tijdens het doctoraatsonderzoek van Trachet. Hieruit komen de volgende kenmerken naar voren: De nederzetting was gelegen achter de Landdijk (tegenwoordig Krinkeldijk), de oudste dijk van de regio, welke de regio beschermd heeft van ingrijpende overstromingsschade. Langs de zeezijde van deze dijk bevonden zich haven gerelateerde structuren en naarmate de verzanding van het Zwin toenam, ook gebouwen. De haven fungeerde als stapelplaats voor stokvis. Op de kruin van de dijk bevond zich de Hoogstraat, de weg die Damme met Mude verbond. Langsheen deze Hoogstraat en hiervan aftakkende straten bevond zich de kern van de bebouwing met een vierkante marktzone als centrum. In dit centrum bevond zich een stadhuis en tijdens de 15de eeuw ook een kapel. In de stadskern waren zowel een stadswaterput en een stadwaterschap als zoetwatervoorzieningen aanwezig. Uit de testopgraving kwam duidelijk naar voren dat de 13de en vroege 14de eeuw een dominante rol innemen in de ontwikkeling van de nederzetting. Gezien deze periode slechts kan bogen

Beschermingsdossier: De verdwenen middeleeuwse Zwinhaven Monnikerede, archeologische site

op een schaars schriftelijk bronnenbestand vormt het archeologisch bodemarchief de voornaamste informatiebron over de bloei van de Zwinhavens.

In het kader van de evaluatie, waardering en ruimtelijke afbakening van de site werd te Monnikerede een testopgraving uitgevoerd door de vakgroep archeologie van de Universiteit Gent met als doel tot een *in situ* validatie te komen van de archeologische sporen vastgesteld in het onderzoek van Trachet.

In Monnikerede werd de testopgraving (een werkput van 18 x 1,3 m) gepland ter hoogte van de vermoede locatie van de stadswaterschap. Op basis van historische bronnen was dit een laatmiddeleeuwse watervoorziening op de zuidoostelijke hoek van de markt van Monnikerede, die in de late 17de eeuw als poel staat afgebeeld op een kaart van Monnikerede. De opgraving vond plaats in een tuin van een particulier die sinds de middeleeuwen grasland was gebleven, zij het dat het terrein plaatselijk was opgehoogd. Onder de ophoging van ca. 30 cm dikte werden sporen *in situ* aangetroffen. Hierbij werd de locatie van de stadswaterschap bevestigd. Daarnaast werden ook twee grachten waargenomen, parallel aan de middeleeuwse perceelstructuur georiënteerd. De oostelijke van deze twee grachten kon op basis van het vondstmateriaal (typochronologie van het aardewerk en radiokoolstofdatering van dierlijk bot) in de vulling gedateerd worden in de 13de eeuw. Wegens de kalkrijke kleigrond was het vondstmateriaal bestaande uit keramiek, bouwkeramiek en dierlijk bot in zeer goede omstandigheden bewaard.

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit beschermingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens een plaatsbezoek op 15/12/2020. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de bescherming.

Wegens de aanleg van de Damse Vaart werd een gedeelte van het centrum van Monnikerede archeologisch verstoord. Buiten deze zones is wegens het huidige landgebruik een groot deel van de site in theorie intact gebleven.

De testopgraving ter hoogte van de markt van Monnikerede heeft aangetoond dat de archeologisch waardevolle onverstoorde lagen zich op een geringe diepte van ca. 30 cm bevinden. Op de opgravingslocatie was er sprake van een opgevoerde laag in de bovenste 30 cm, waardoor kan vermoed worden dat de onverstoorde lagen in de praktijk nagenoeg direct onder het oppervlakte aanwezig zijn in niet verstoorde zones zoals bijvoorbeeld de weide in het zuiden van Monnikerede. Dankzij de kalkrijke kleiige bodem zijn de bewaringscondities zeer goed te noemen voor nagenoeg alle materiaalcategorieën. De veldprospecties uitgevoerd door Trachet maken duidelijk dat de percelen die momenteel in gebruik zijn als akkerland enige erosie ondervinden door landbouwactiviteiten, met name ploegen. Toch heeft het gevoerde onderzoek twee belangrijke resultaten wat betreft bewaringstoestand. Ten eerste is met de prospectie bewezen dat individuele bewoningsstructuren die zich ondergronds manifesteren als geofysische anomalieën nog steeds herkenbaar en identificeerbaar zijn in de ruimtelijke spreiding van archeologisch materiaal aan het oppervlak. Ten tweede hebben de opgravingen aangetoond dat de interpretaties op basis van een gecombineerde geofysische- en veldprospectie een betrouwbare bron zijn, gezien de duidelijke correlatie tussen de vooropgestelde verwachting en de effectief aangetroffen structuren.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de erfgoedwaarden

Monnikerede maakt deel uit van het verdwenen middeleeuws havennetwerk van Brugge. Dit havennetwerk kent geen parallellen binnen West-Europa en is uniek voor Vlaanderen.

Beschermingsdossier: De verdwenen middeleeuwse Zwinhaven Monnikerede, archeologische site

Aangezien iedere haven een eigen functie uitoefende binnen dit netwerk zijn deze ook onderling als uniek te beschouwen. De site is gelegen op de westelijke oever van de voormalige Zwingeul. De regio is gekend als één van de best bewaarde middeleeuwse landschappen van Vlaanderen, en heeft in tegenstelling tot de oostelijke oever van het Zwin weinig geleden onder overstromingen. Perceelsstructuren, wegen, waterlopen en dijken die teruggaan tot de middeleeuwen scheppen de authentieke landschappelijke context waarvan de site deel uitmaakt.

2.2. Motivering van het type bescherming

De verdwenen middeleeuwse Zwinhaven Monnikerede wordt beschermd als archeologische site. Het Onroerenderfgoeddecreet definieert een archeologische site als volgt: "een onroerend goed dat ondergronds, aan de oppervlakte of onder water aanwezig is, met inbegrip van de archeologische artefacten die er integrerend deel van uitmaken, van algemeen belang wegens de archeologische erfgoedwaarde."

2.2.1. Motivering bescherming als archeologische site

Er is tot op heden slechts beperkt onderzoek geweest naar andere gekende voorhavens van Brugge. De verdwenen middeleeuwse Zwinhaven Monnikerede werd geselecteerd voor bescherming omdat ze goed is onderzocht én omdat ze samen met Hoeke gelegen is op de westelijke oever van de voormalige Zwingeul, een regio die gekend is als één van de best bewaarde middeleeuwse landschappen van Vlaanderen. In tegenstelling tot de oostelijke oever heeft deze zone weinig geleden onder overstromingen.

Het feit dat de site een archeologisch goed bewaarde verdwenen middeleeuwse havenstad vertegenwoordigt, is de voornaamste factor om deze een beschermde status toe te kennen. Een testopgraving maakte duidelijk dat het bodemarchief over het algemeen onder zeer goede omstandigheden bewaard is gebleven. Het vondstmateriaal dat bij de opgraving werd gerecupereerd, met name het zeldzame importaardewerk, de geïmporteerde steenkool uit de regio van Durham-Newcastle en de vele ballastkeien, onderstreept eens te meer de uitzonderlijke aard van de sites en de internationale connectiviteit die ze weerspiegelen.

Wegens bovenstaande vaststellingen beoogt de bescherming van Monnikerede als archeologische site een behoud van het archeologisch erfgoed op de plaats waar het zich in de bodem bevindt (behoud in situ) met oog op behoud en eventueel toekomstig archeologisch onderzoek.

2.3. Motivering van de afbakening van de bescherming

De afbakening van het beschermd onroerend goed is opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Alle kadastrale percelen gevat door de bescherming zijn opgenomen in artikel 1 van het ministerieel besluit.

In het huidige polderlandschap zijn de middeleeuwse geul en de haven Monnikerede vrijwel volledig onzichtbaar, maar ondergronds is het archeologisch bodemarchief zeer goed bewaard. De afbakening van de te beschermen site is tot stand gekomen op basis van integratie en confrontatie van traditionele bronnen en technieken met innovatief interdisciplinair landschappelijk onderzoek. De belangrijkste bron van informatie voor de topografische reconstructie van Monnikerede zijn de zogenaamde ommelopers, prekadastrale documenten die door de administratie van de Watering gebruikt werden om belasting te innen voor het waterbeheer. Die konden gekoppeld worden aan oude kaarten. Ook ruimtelijke informatie uit kerkrentes en stadsbelasting konden hieraan toegevoegd worden. Aan deze informatie konden vervolgens ook archeologische data gekoppeld worden uit zowel invasief en non-invasief onderzoek. De afbakening van de middeleeuwse nederzettingkern van Monnikerede, die op deze manier tot stand is gekomen, werd vervolgens afgetoetst door middel van een testopgraving, met positief resultaat. De sporen

Beschermingsdossier: De verdwenen middeleeuwse Zwinhaven Monnikerede, archeologische site

uit archeologisch onderzoek bevestigen wat er op de ommelopers (prekadastrale documenten) staat.

De afbakening van de te beschermen archeologische site is gebaseerd op een grondige selectie van wat we als kern van de nederzetting kunnen beschouwen, met het grootste archeologisch potentieel. De vooropgestelde afbakening is niet zozeer de historische afbakening van de stad, welke nog ruimer uitvalt. De kern van de nederzetting kan worden omschreven als: de havenzone met haar in hoofdzaak commerciële, infrastructurele, administratieve en artisanale functies enerzijds, en de in hoofdzaak residentiële zone van aaneengesloten bewoning van huizen anderzijds.

Er bestaan voor de site geen historische kaarten uit de 13de tot 15de eeuw, wel uit de 16de eeuw en later. Op dat ogenblik is Monnikerede al in oppervlak gekrompen, zoals elke andere Zwinhaven. De afbakening die voor de bescherming wordt vooropgesteld op basis van een combinatie van historische, cartografische en archeologische gegevens is een minimale afbakening van een site die in de middeleeuwen nog groter is geweest. Via geofysisch en archeologisch onderzoek werd bevestigd dat de aangewende historische en cartografische informatie correct is. Op de onderzochte locaties werd een dichtheid aan archeologische sporen waargenomen. Over de interpretatie van deze sporen als relictten van menselijke activiteiten die verband houden met de middeleeuwse haven bestaat niet de minste twijfel. Het archeologisch potentieel van de te beschermen afgebakende archeologische site is duidelijk.

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Onroerend Erfgoed:

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit dossier over gaat.

De te beschermen zone is volledig gelegen in de ankerplaats Damse Vaart met omgevende polders, Fort van Beieren en krekens van Lapscheure.

Binnen de te beschermen zone ligt het beschermd monument: 'Hoeve 't Oosthof' (beschermd op 16/02/2012).

Deels binnen de te beschermen zone ligt het beschermd monument: 'Krinkeldijk met dijkbegroeiing' (beschermd op 15/12/2016).

De te beschermen zone wordt doorsneden door het beschermd monument: 'Damse Vaart met kanaalbeplanting van opgaande polulieren' (beschermd op 02/02/2017).

De te beschermen zone grenst aan het beschermd monument: 'Pastorie Sint-Kwintenparochie' (beschermd op 16/02/2012).

2.4.2. Omgeving:

De te beschermen archeologische site is volgens het gewestplan voornamelijk landschappelijk waardevol agrarisch gebied (0901), met centraal langsheen de Damse Vaart een strook natuurgebied (0701).

De te beschermen zone ligt binnen het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan 'Solitaire vakantiewoningen - Brugge-Oostende', goedgekeurd op 5 juni 2015.

2.4.3. Natuur en Bos:

Eén perceel (perceel 499B) binnen te beschermen zone is erkend natuurreservaat (Stadswallen van Damme).

Beschermingsdossier: De verdwenen middeleeuwse Zwinhaven Monnikerede, archeologische site

De te beschermen zone ligt voor een deel in het Natura2000 gebied 'Polders' (meer bepaald het deel ten noorden van de Damse Vaart. Dit gebied omvat 7 beschermde habitats en 29 beschermde soorten. Typisch voor de Polders zijn het ontbreken van (macro)reliëf, de lage bebouwingsgraad en het landbouwgebruik. Het deel van de te beschermen zone ten zuiden van de Damse vaart ligt niet in Natura2000 gebied.

De te beschermen zone overlapt dus deels met een speciale beschermingszone (SBZ). Uit de zoekzone-kaart blijkt dat het gebied niet is bezwaard door zoekzones.

Op vrijdag 29 januari 2021 had er een digitaal overleg plaats tussen ANB en het agentschap Onroerend Erfgoed. Tijdens dit overleg werd het ontwerp van beschermingsdossier besproken en werd door ANB aangegeven dat een passende beoordeling nodig is. De passende beoordeling werd opgemaakt en aan het inhoudelijk dossier toegevoegd als bijlage 5.3.

2.4.4. Landbouw en Visserij:

De te beschermen site Monnikerede ligt buiten de perimeters van de werking van Landinrichting en Grondenbank.

Binnen de perimeter van de bescherming is er een beheersovereenkomst (2020-2024) voor de aanleg en onderhoud van een gemengde grasstrook (perceel 585A).

2.4.5. Water:

Het te beschermen gebied wordt doorkruist door het Kanaal van Brugge naar Sluis (de Damse Vaart). De categorie van deze waterloop is: bevaarbaar. De beheerder van de waterloop is De Vlaamse Waterweg nv – Afdeling Bovenschelde.

De Vlaamse Waterweg nv, afdeling Bovenschelde, werkt aan een geïntegreerd natuurbeheersplan om het historisch landschap van de Damse Vaart in Damme en Brugge voor eeuwig in stand te houden. Het plan is een uitbreiding van het bestaande bomenbeheerplan en voorziet in de opvolging van elke individuele boom.

3. BEHEERSVISIE

3.1. Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed

In het beschermingsbesluit zijn beheersdoelstellingen opgenomen. Je vindt die terug onder artikel 3 van het ministerieel besluit. De beheersdoelstellingen moeten de zakelijkrechthouders (eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers op weg helpen om de erfgoedwaarden maximaal in stand te houden of te verbeteren. Ze hebben de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden voor ogen.

Ze geven richting aan of vormen een kader voor toekomstig beheer van het beschermd onroerend goed. Zakelijkrechthouders en gebruikers dienen rekening te houden met deze beheersdoelstellingen als ze werken wensen uit te voeren aan het beschermd goed. Ook de overheid houdt met deze doelstellingen rekening als ze over deze werken advies moet geven of als ze toelating moet geven voor die werken.

De beheersdoelstellingen spelen in op de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken opgenomen in artikel 2 van het ministerieel besluit.

Deze bepalingen zijn op maat van de bescherming. Hieronder worden deze toegelicht zodat duidelijk is wat ermee wordt bedoeld.

3.1.1. Beheersdoelstellingen beschermde archeologische site

De bescherming als archeologische site beoogt in de eerste plaats een behoud van het archeologisch erfgoed op de plaats waar het zich in de bodem bevindt (een behoud in situ). Wanneer dit in situ behoud niet (meer) mogelijk is moet er steeds voor gezorgd worden dat, via archeologisch onderzoek enerzijds én een volledige integrale uitwerking en publicatie anderzijds, dit archeologisch bodemarchief wordt veiliggesteld (zogenaamd behoud ex situ).

De belangrijkste bedreigingen waaraan de site Monnikerede kan worden blootgesteld zijn bodemingrepen en erosie. Aangezien het bodemarchief optimaal bewaard blijft onder grasland wordt geadviseerd om de bestaande weiden, in zoverre nog niet beschermd als ecologisch kwetsbaar beschermd grasland, in hun huidige gebruiksfunctie te behouden. Het ingraven van drainagebuizen is een versturende bodemingreep en dient zo veel als mogelijk vermeden te worden. Stimulerende en flankerende maatregelen voor de landbouw om akkers in weiden of grasland om te zetten zouden de bescherming van de archeologische resten ten goede komen. Voor akkerland is het stimuleren van alternatieve akkerbouw (niet kerende bodembewerking) een belangrijke piste. Dit kan de bewaringstoestand van het bodemarchief zeker ten goede komen.

Gezien het topografisch verband en continuïteit tussen de huidige en de middeleeuwse perceelsstructuur, met name in de kadasterstructuur, wordt geadviseerd om zo weinig mogelijk wijzigingen in de kadastrale percelen aan te brengen en om nog zichtbare kadaster gerelateerde structuren maximaal te behouden. Hierbij moet ook het dempen of aanleggen van grachten en poelen vermeden worden. Wel kan uitdieping van bepaalde bestaande grachten, onder archeologische begeleiding, de belevingswaarde van de sites verhogen.

Alle bodemingrepen die het gevolg zijn van werken aan de Damse Vaart verdienen de hoogste onderzoeksprioriteit. Dergelijke werkzaamheden moeten afgestemd worden op het aanwezige waardevol archeologisch bodemarchief met als eerste prioriteit zoveel als mogelijk behoud in situ van het archeologisch bodemarchief. Op de plaatsen waar dat niet mogelijk is dient een uitgebreid en allesomvattend archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd, waarvoor de nodige tijd moet worden voorzien.

Metalen archeologische vondsten die zich onmiddellijk onder het maaiveld in de bodem bevinden kunnen van belang zijn voor de kennis van de beschermde archeologische site. De Code van Goede Praktijk (versie 2.0) stelt daarom in hoofdstuk 33 dat een erkende metaaldetectorist geen vondsten kan opsporen in beschermde archeologische sites. Het gebruik van een metaaldetector om archeologische vondsten met metalen component op te sporen dient daarom te gebeuren door een erkende archeoloog of door een erkende metaaldetectorist onder de autoriteit van een erkende archeoloog, en dit enkel in het kader van een onderzoek vanuit wetenschappelijke archeologische vraagstelling, of in functie van de opmaak of de uitvoering van een archeologienota.

3.2. Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Dit betekent dat de zakelijkrechthouders en gebruikers het beschermd goed in goede staat moeten houden door de nodige instandhoudings-, beveiligings-, beheers-, herstellings- en onderhoudswerken uit te voeren en dat het verboden is om een beschermd onroerend goed te ontsieren, te beschadigen, te vernielen of de erfgoedwaarden ervan aan te tasten. Het betekent ook dat een zakelijkrechthouder en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goed huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Alle voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het beschermd onroerend goed die van toepassing zijn op het beschermd goed zijn opgenomen in artikel 4 van het beschermingsbesluit.

Beschermingsdossier: De verdwenen middeleeuwse Zwinhaven Monnikerede, archeologische site

In het Onroerendergoeddecreet en Onroerendergoedbesluit zijn een aantal algemene voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed opgenomen, meer bepaald:

- het goed als een goede huisvader beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- de toestand van het goed regelmatig controleren;
- regulier onderhoud uitoefenen;
- onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen nemen in geval van nood.

3.3. Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed

Voor sommige werken aan het beschermd onroerend goed moet een toelating worden gevraagd. Sommige werken kunnen namelijk een negatief effect hebben op de erfgoedwaarden. Voor alle werken die stedenbouwkundig vergunningsplichtig zijn, of waarvoor een omgevingsvergunning, milieuvergunning of natuurvergunning nodig is, vraagt de vergunningverlenende overheid advies aan het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid.

Voor een aantal werken die niet vergunningsplichtig zijn, moeten de zakelijkrechthouders en gebruikers, voorafgaand aan de uitvoering van de werken, toelating vragen aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de erkende onroerendergoedgemeente. Een overzicht van alle erkende onroerendergoedgemeenten is te vinden op www.onroerendergoed.be.

De werken waarvoor u toelating moet vragen zijn opgesomd in artikel 5 van het beschermingsbesluit.

4. BRONNEN

Voorafgaand aan de opmaak van dit beschermingsdossier werd een waarderend onderzoek uitgevoerd door de universiteit van Gent, in opdracht van het Agentschap Onroerend Erfgoed. De resultaten van dit onderzoek zijn opgenomen in het rapport:

DE CLERCQ W., TRACHET J., POULAIN M. & DE RUIJSSCHER D., 2019: *Een archeologisch evaluatie, waardering en ruimtelijke afbakening van de verdwenen Zwinhavens Hoeke en Monnikerede (gemeente Damme, provincie West-Vlaanderen)*, Universiteit Gent.

Dit rapport is online raadpleegbaar op:
<https://oar.onroerendergoed.be/item/5661>

Overige bronnen:

DE CLERCQ W., DREESEN R., DUMOLYN J., LELOUP W., TRACHET J., 2017. Ballasting the Hanse: Baltoscandian Erratic Cobbles in the Later Medieval Port Landscape of Bruges, *European Journal of Archaeology* 20, 4, 710-736.

DE CLERCQ W., TRACHET J., DE REU J., 2019. Artefact-Accurate Fieldwalking in Flanders. Integrating medieval surface finds with geophysical and historical data, in: Keller, C. (ed.), *Funde in der landschaft/Finds in the landscape* 26, Köln.

DUMOLYN J., LELOUP W., 2016. The Zwin estuary: a medieval portuary network, in: SOLÓRZANO TELECHEA J. A., ARÍZAGA BOLUMBURU B., BOCHACA M., (eds.), *Las sociedades portuarias de la Europa Atlántica en la Edad Media/Town port societies in Atlantic Europe in the Middle Ages*, Logroño: Instituto de Estudios Riojanos, 197-212.

Beschermingsdossier: De verdwenen middeleeuwse Zwinhaven Monnikerede, archeologische site

TRACHET J., 2016. *Inland Outports. An interdisciplinary study of medieval harbour sites in the Zwin region*, doctoraatsthesis Universiteit Gent.

TRACHET J., 2017. Verlande voorhavens. Verdwenen middeleeuwse havensites in de Zwinstreek, *M&L. Monumenten en landschappen* 5, 6-25.

TRACHET J., DELEFORTRIE S., DOMBRECHT K., LELOUP W., THOEN E., VAN MEIRVENNE M., DE CLERCQ W., 2015. Turning back the tide: The Zwin debate in perspective. A historiographical review of the medieval port system northeast of Bruges, *Revue du Nord* 97, 413, 305-321.

Trachet, J., Delefortrie, S., Dombrecht, K., Dumolyn, J., Leloup, W., Thoen, E., Van Meirvenne, M. De Clercq W., 2017a. Reassessing surface artefact scatters. The integration of Artefact-Accurate Fieldwalking with geophysical data and Medieval harbour sites near Bruges (Belgium), *Archaeological Prospection* 24,2, 101-117.

Trachet J., Poulain M., Delefortrie S., Van Meirvenne M., De Clercq W., 2017b. Making a mountain out of a molehill? A low-cost and time-efficient molehill survey of the lost medieval harbour site of Monnikerede (Belgium), *Journal of Field Archaeology* 42, 6, 503-513.

Trachet J., Leloup W., Delefortrie S., Dumolyn J., Van Meirvenne M., De Clercq W., 2018. Modelling Monnikerede. The topographic reconstruction of a deserted medieval outport near Bruges, *The Medieval Low Countries*, 91-130.

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Omgevingsplan

5.2. Foto's, kaarten en figuren

Deze documentatiebijlage bij het inhoudelijk beschermingsdossier bevat bijkomend materiaal zoals foto's, kaarten, figuren, e.d. dat het dossier verder onderbouwt of illustreert.

5.3. Passende beoordeling